Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

רעדאקטאר: ד״ר יאכעמיאל יאכעמטליך
פאנאמאר, פישווארד אונד פרייזאנג.
אונד קאמעסע
פיר עסטעררייך-אונגארן
אנצייהרונג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלבייהרונג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעלייהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר׳ס אויסלאנד
אנצייהרונג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלבייהרונג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעלייהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף רעדאקציאנס קאנן מאן
יעדען טאג:
פרעגנומערירען
אונד דיי פרענומעראנדען-פעלדער
בעגינגנ פיא דעם עפאנגנ דעם
ערשטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולוואר נומ. 29
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראנדענגעלדער צו זענדען בעליעבען.

פעסט, מאנטאג יה אב ה.ת׳ר׳ם. Nr. 86, ציוואלפטער יאהרגאנג Pest, den 26. Juli 1880.

דער קריעג איזט דא!

״ער זאגטען עס לענגסט אונד עס ״איאר איין לייכט פאראיסזעהען, דאס דער קריעג אים אר״-ענטע באלד ״ערפאלגען ״ווירד. דיא פיע-לען לאנגדעס- אונד דאפפעלענג-פערדאנדלונגען האבען דיא פיעלען ״ווירדען אים ארענטע נידט פערמיידדעט, ״אנדערן נור נאר פערמעדדט. דיא געגענזעטצע אים ארענטע זיינד נון נאך שעפפער אונד אינאיסזולטבארער געראדען. דיא געגענא״-אנדער ״ווירקונגען דרעפטע דאבען אן צאהל אונד אן שטערקע בעדייטונג ״ערגאנזט. ״ווי דאבען עטצט אים ארענטע פאלגענדע געגען אינאנדער ״ווירקונגען דרעפטע: 1) דיא בולגארען, מאנטע-נעגרער אונד גרעבען געגען דיא טירקיא. — 2) דיא טירקיא ״ערלכע דיי מאנטענעגרען אונד גרעבען דאס אדנען פאן דען איבערגען אראפאעשען מעכטען בעזעטצטמעטע טירקישע געבעטע נידט בען ״ווילל. — 3) דיא אלבאנעזען, ״ערלכע דיין שטיק אדרעס דאנדעס אן אנדערע אבטרעטען דאפפען זולבסט ״ווען עס אדנען דער בולגאר בעפעלדט. 4) דיא אראפאעשען גראס-מעכטע, ״ערלכע זיך ״עטצט דיינגשען אונד אללע דיעזע שטרייטיגען פארטיען אים ארענטע בעפערדערען אונד אללען אנדערן דרעכטע פערשאפפען ״אללען.

״יא דאנן מאן אים דיעזעם ״ווידערד אדער קריעג דעריפאמעמען? דיא מאנטענעגרער אונד גרעבען ״אללען אינמאל אדער שטיק טירקיא דא-בען. דיא טירקיא ״ווערד פערטיידיגט אנדער פארדיידיגען מיט גראפפטער דארטיגקייט — אונד זולבסט ״ווען דיא טירקיא שאן נאכגעבען ״אללטע דאפפען עס דיא אלבאנעזען נידט צו-נידט דיא טירקיא דען גרעבען אונד מאנטענעגר-גערן נידט נאך. דאנן מיט דיא מיט דיעזען דען דאמפף אפפגעדען; נידט דיא טירקיא דען מאנ-טענעגרערן אונד גרעבען אא נאך. דאנן מיט דיא דען דאמפף מיט אנדערם אנגעגען פאללדע מיט דען אלבאנעזען. אפפגעדען, ״ערלכע דיינע דאאדעם בריטיש אנדערם דאנדעס אן אינע פרעמדע מאכט אבטרעטען דאפפען ״אללדיי. דיא אראפאעשען גראס-מעכטע, ״ערלכע זיך שאן דרעינמישען, מיס-סען נון דען טירקען צוגעבען. דאס ער ״ווערד דיא אלבאנעזען נון נאכגעגעבען צוגעבען יאס אפפעל אלס אנגען צוגעפאלען דאמפף בעריטעט; 1) דען דאמפף דער גראס-מעכטע גגען דען טירקיא, אונד 2) דען דאמפף דעם טירקען גגען דיינע אלבאנעזען. —

״ערגעפאלגס איזט דא אין אנדערע קריעג אינמאל: דיא אנזאאדט דער טירקישען דעגיערונג אים דיא פאדדערונגען דער אראפאעשען גראס-מעכטע איזט יאדד שאן פערטיג, אונד דעם טירקען צוגעבען בעזעטצטיגונג אנגעבראכטעטע אדער אבער אנדערע אנזאאדט דער אראפאעשען גראס-מעכטע איזט דיא פאדדערונגען דער אראפאעשען מעכטע אללגעמיין; מאן ״ווירד פיעלמעהר צוגעבען שרייטען, נאך עדע דיעזע אנזאאדט אינ-טרעפפט. מאן ״ווירד נון אין שטרעבען, דעמעמעם שרייבען (״ולטמאטום) אן דען טירקען רעכטען, אין ״ערלכעם דיעזער אינגעפאדדערט ״ווירד, בעגען דיא ״ווען דאס אן מאנטענעגרא געראדעגע טר-קישע געבעטע ״ווידען צו אבגעגעבען; דען ״ווען דיעזע דעם דיא אראפאעשען גראס-מעכטע דורך אינגע פלאטטע-דעמאנשטראציאן ערצוינגען. ״ווי אין דען אינגעגלישען דער פלאטטע-דעמאנשטראציאן ״ווי דיא גראס-מעכטע אונטער זיך אונ-אינס. עסטערריך-אונגארן אונד דייטשלאנד מאכ-טען שאן אים פארדיין דיא גרענצע פעסטשטעל-לען. בין ״ווא מאן מיט דער פלאטטע-דעמאנ-שטראציאן געדען לאנן אונד געדען זאלל: דען דיזלאנד ״ווילל דיעזע פלאטטע-דעמאנשטראציאן צור גרעגיערונג דער גאנצען טירקיא אינסג�амט-צען. דיא צאהל דער קריעגס-שיפפע ״ווירד 12 בע-טראגען, פאן דענען עגגלאנד אונד פראנקרייך יע 3 דיא אינדרגען מעכטע יע 1 בין 2 שטעללען ״ווערדען.

אינע צייטע פאריזער דעפעשע מעלדעט: דער סולטאן פערלאנגטע אינע צייט פאן דרייא מאנאטען, אינגראהלם ״ווילכער ער מאנטענעגרא בעפעיגדען ״ווילל. דען גראס-מעכטען ערשיינט ערדאך דיעזע צייט צו לאנגע אונד דיא אבדען דיעגע דעם פאן דרייא אינע צייט פאן דרייא אבדען צו-געשטאנדען. עגגלאנד האט זיך שאן עטצט מיט אללען אינדרגען אראפאעשען גראס-מעכטען אינס אינפערגעדמען געוועטצט. אינע פלאטטע-דעמאנשטראציאן אין דעם מעערע אין דער געדע דער טירקישען קיסטע פאריצעגדמען, זאבאלד דיא אנזאאדט דער טירקישען רעגיערונג אין בעגיג איין דיא אבטרעטונג דער פאן דער קאנפערענץ בע-שטממטען געבעטעם-טהיילע דער טירקיא אן גרינ-בעגלאנד א ב ל ע ה נ ע נ ד אספאללען זאלל-טע, זא ״ווירד דיא טהעטיגקייט דער געמיינזאמען פלאטטע זאפפארט בעגיגנען. בין צור לעטצטען שטונדע ״ווערדען אין קאנסטאנטינאפעל פאן דען געזאנדטען אללער אראפאעשען גראס-מעכטע פערזוכט געמאכט, אים דען טולטאן צור נאכגיעביג-קייט צו בעוועגען, טראטצדעם מאן דאפפאן אבער-צייגט איזט. דאס דער סולטאן בייא ״ווייער דארט-געקוקיט פערבלייבען אונד דורכאוס נידט נאכגע-בען ״ווירד. דער סולטאן געגעגט נאך אממער דא-״ווייל. דאס זיך דיא אינדרגען אראפאעשען גראס-מעכטע מיט אינאנדער ״ווערדען.

אין דער דזטצטען דעם ענגלישען פאללאמענטס פאם 24-טען ״ווילל אין דער ענגלישע מינס-טער אין בעגיג אייך דיא ענגגיגיערטען ציטטערד אים ארענטע פאללגענדע אפפלערונג: ״דיא צו-שטערד דער טירקישען פראינגען אין קלין-אזיען זיך דיא אללגיטלעבטעסטען. ״יא מאן זיא זיך שלעכטער נאך נידט דענקען קאנן. מיט דען פער-שפראכענען פערבעססערונגען ״ווערדען דער טירקי-שען רעגיערונג קאנן זיך עגגלאנד נידט מעהר צו-פרידען געבען. ״ווי לאנגען ״אלל נאך נידט זאגען, ו ו ע ל כ ע שרייטטע עגגלאנד געגען דיא טירקיא מאכען ״ווירד; אללין אין ערדם פאללע ״ווירד עגג-לאנד נור אין אינדיראנשטممונג מיט דען אינדר-גען אראפאעשען גראס-מעכטען״ געגען דיא טיר-קיא פארגעהען. נור בייא דער אינדיראנשטممונג אללער אראפאעשען גראס-מעכטע ״ווירד מאן געגען דיא טירקיא עטיאס אויסרייכטען קאנגען. דער בייזהעריגע פאליטישע גרונד-זאטز, דאס מאן זיך אין דיא אנגעלעגענהייטען אינער אנדערן מאכט נידט אינמישען זאלל, מיס עטצט פאללען גע-לאססען ״ווערדען דיא הייטע דיא אינמישונג אין דיא אינגטאליישען אנגעלעגענהייטען אינאמגענגלך נאטהווענדיג איזט. אים אינטערעססע אראפאעס אונד אנס בעזאנדערע אים אינטערעססע דער טירקיא מיססען ״ווייר מיטטעל פינדען, ״ועלכע צור בעזייטיגונג דער צערריטטונגען אונד ״ווירען אין דער טירקיא געאיגנעט זינד.

אים דיעזען גאבריכטען אונד דעפעשען ער-זעהען מאן נון, דאס ״ווייט דיעזע קריעגס-אנגעלעגענ-הייט געראטהען איזט אונד דאס מאן גונמעהר נור זעהר שווער אן אינען פריעדליכען אויסגאנג דענקען קאנן. מאן קאנן עהער מיט גראסער ״ואהרשיינליכ-קייט זאגען: דער קריעג איזט דא!

איזט בעריטס פאן קאנסטאנטינאפעל אבגעריזט אונד ״ווירד זא לאנגע נידט צוריקקעהרען, בין נידט מאנטענעגרא זיין שטיק געבעטע ערהאלטען ״ווירד. אם 24-טען ״ווילל דאס אבגעמאלט אינע אינשטאלטען דען אלבאנעזען אונד מאנטענעגרינערן שטאטטגעפונדען. — דער סולטאן איזט נון בע-שטרעבט, דען איבריגען אראפאעשען גראס-מעכ-טען אינצערעדען. דאס נור דיא מאנטענעגרינער דען קאמפף געגען דיא אלבאנעזען בעגאנגען האב-בען, אונד דיא דיא מאנטענעגרינער דיא אינגטאלי-בען אנגרייפער זיינ, זא מיססען זיך דיא דיא אנגע-גרייפפענען אלבאנעזען אין פערטהיידיגען. אבער דיעזע באדאפטע לינע דעם סולטאנס ״ואר דער פירכט פאן מאנטענעגרא זא זעהר ערציינט, דאס ער נון ערגע ״ווייטערע פרידליכע פערבינדונגען מיט דעם סולטאן אבגעשנטטען אונד דען מאנטענעגרי-נישען גזאנדטען אין קאנסטאנטינאפעל זאפפארט אבבערפען דאططי.

דיא אבריגע אראפאעשען שען מעכטע ״אללען דאדער דיא אנזאאדט דעם סולטאנס גאר נידט אבזאאדטען אונד רוכטען זיך שאן צו אינער גע-״אלטאמען אינגטיגונג מיט אדרען קריעגס-שיפ-פען; דיא ״אללען אינע פלאטטע-דעמאנשטרא-ציאן פארגעדמען. — אינע גראפערע אנצאהל פאן קריעגס-שיפפען ״ווירד פלאטטע — אונד ערגע אינגטרגדמיג אונד טהעטיגקייט, דורך ״ועל-כע מאן דיענען ״אללען מיט גרעאלט אויפפדרע-״ווילל. דיא פלאטטע דעמאנשטראציאן״.

אינע פארזיגע דעפעשע פאם 24-טען ״ווילל מעלדעט: פראנקרייך ״אללטע זיך נור אינטער דער בעדינגונג אן דער פלאטטע-דעמאנשטראציאן״ בעטהייליגען. ״ווען מאן נידט נור דען מאנטענעגרי-נערן, זאנדערן אוך דען גרעבען צו אדרען דעכטען פערדעדיגען ״ווירד. נון דאבען דיא אבריגען אראפאעשען גראס-מעכטע דיעזע בעדינגונג אנגע-נאممען — אונד זאמט איזט דיא פלאטטע-דעמאנשטראציאן אינע בעריטס אינגעמאכטע אונד בעזאלפפענע זאכע. אללדיע מעכטע אין עגגלאנד אונד פערטרייב-אונגארן, ״ועלכע אנ-פאנגס דיא בעדינגונגען פראנקרייכס נידט אנגעד-מען ״אללטען, דאבען זיך פערפפלידכטעט דיעזעל-בען מאסיגעלן מיט דען קריעגס-שיפפען נידט בראאם צו גינגסטען מאנטענעגראס, זאנדערן אין צו גינגסטען גרעבעגראדס אנזו-״ווענדען. עס זאללנאר נידט אבגעראטטעט ״ווערדען, בין דיא טירקישע אנזאאדט אים דיא פאדדערונגען דער אראפאעשען מעכטע אללגעגען; מאן ״ווירד פיעלמעהר צור טראאט שרייטען, נאך עדע דיעזע אנזאאדט אינ-טרעפפט. מאן ״ווירד נון אין שטרעבען, דעמעמעם שרייבען (״ולטמאטום) אן דען סולטאן רוכטען, אין ״ועלכעם דיעזער אינגעפאדדערט ״ווירד, בעגען דיא ״ווען דאס אן מאנטענעגרא געראדעגע טר-קישע געבעטע ״ווידען צו אבגעגעבען; דען ״ווען דיעזע דעם דיא אראפאעשען גראס-מעכטע דורך אינע פלאטטע-דעמאנשטראציאן ערצוינגען. ״ווי אין דען אינגעגלישען דער פלאטטע-דעמאנ-שטראציאן ״ווי דיא גראס-מעכטע אונטער זיך אונ-אינס. עסטערריך-אונגארן אונד דייטשלאנד מאכ-טען שאן אים פארדיין דיא גרענצע פעסטשטעל-לען. בין ״ווא מאן מיט דער פלאטטע-דעמאנ-שטראציאן געדען לאנן אונד געדען זאלל: דען

(״ווידער ״ווייטער.)

מאנטענעגרא איזט בעריטס מיטדע געראדען, זיך זא לאנגע פאם סולטאן בייא דער גאנזע דעריכ-פירכטען צו לאססען אונד דאס דעמזעלבען שאן דען קריעג ערקלערען. דער מאנטענעגרינישע געזאנדטע

פאר־האנדענען פערמאגענס צו בעזאָרגען — דעם ניכט געטהאן, זאגדערן פעלמעהר דיא אונגליקלי־כען מיטגלידער דעם פעראיינס איגמאל אום 17769 גולדען 7 קר׳, אגד שפעטער ״ערער אום 21324 גולדען בעטרוגען האבען? איזט עס וואהר, דאס דער גענעראל־פערזאמלונג פאלשע רעכנונ־גען פאָרגלעגט וואָרדען? איזט עס וואהר, דאס פעלגלד „אנטהיל־בעזעל״ אהנע אירלאבע געשטר־בען וואָרדען, ״ערהעבע ״ערער אנדערע פיר זאל־כע לייטע אָ״געשטעללט וואָרדען, דיא אין דיא פעראינס־קאססא נעי איינען העללער איינגעצאהלט? — איזט עס ריכטיג, דאס איך דאס קאנגליכע גע־ריכט צו מישראָלען אין דיעזער אנגעלעגענהייט זעהר אינטרעסאנט פאָרגעגאנגען איזט דיא בעשטיט־מונג דער בעצאהלונגען פיר דיא „לקוידאטארען״ אגד דיא הילפסקריעבער נאך לייגע אגד ״יללליר דאנדעלטע״? דיעסע דער ״סטעג־מיסטער עס אבערהויפט הולדען, דאס דיא גענעראל־פערזאמ־לונג געהיים געהאלטען ״וארדע? דאס פאלגאמענע איזט פערפעלכסטע, דענע וטעגונגען אפפענטליך צו האלטען. דיא בעראטונגען דער שטאדט־ אגד קאמיטאט־בעראהדען זינד אפפענטליך. אגד אי־נעס זאלטען שיינדעל־פעראיינע געשטאטטעט מאן דיא גערעגטהעדיא״, אום דיא ״עלד מיט לעגען וואהרען צו טישען; ״ייס דענן דיא רעגיערונג נאך ניכט, דאס יא געהיימהעדיא פאָרהאנדען, קיינע אנדערע אבזוכט אביאלטעט, אלס גראבע טיישונג אגד שעדיגונג דער לייטבלייבענען לייטע״? — (עס ווערע זעהר ״ייגשט, ״ענן דער ״סטעטמיסטער דיעזע גערעכטע אנטע־פעללאגאן אנפערגעלך בעגאנטראגען ״אללע אגד צוראר אין אינגע אפפענטליכען בלאטטע. נוד דורך דיא אפפענט־ליכקייט מאגן דעם שיינדעל אין דאשעם ענדע בע־דייטעט ״ערדען.)

״(אין דאבבינער ערטרינ־קען) דעם „פעסטער ללאיד״ ״ווירד אים ״אאנ־נ״שטאגטל (אין״מעגסטאג) אלגעגדעם געשריעבען: „דער דיעזיגע אבבינער הערד ד׳ דייטש יאר דיע־זער טאגע אין אינער דאבבינע אין דעם בעגאב־נאדטען דרעטדאמא. נאך דעם שפייזע בעגאב זיך דערזעלבע צור נאהע יאגד, אום דארט צו באדען, ער בעגאגן צו שווימען. אנטערזאוך ״ער אלס־באלד, אהנע ״ערער צום פאדשען צו לאסמען, דער עטטרינקענע דאבבינער הונטדדאסס אינע ״ישטע נעפסס פון אינפערזאגטען קינדערן״ — זא ״ייס דיא מערדונג דער דייטען (פרייטאג) ניממער דעם „פעסטער ללאיד״. דיעזער בעריכט בעזיהט ״ערער אין אינגס אירדטיגע. דא אין נאיינעמס־טא ״אהל אינסס הגאן מ״ה דיר דייטש זע ל״אב־בינער יאר, גענגגיעטע ערער הערד יסק ״ייסע נ״ דיעזע שטעללע אינגעמס. דער עטטרינקענע לאגן פעללרכס דאבבינאס־אססקאסאר (דיין), ניכט אבער דאבבינער גענעזען זיין. אגד דרייסטע יאהל פאן דער פאמיליע דעם הגאן מ״ה דור דייטש זעל אבגעשטאמטע זיין. אבערגענס פיהרט מ״ה יסק ווייסע נ״ אינזערעם ערבאטענס ניכט דען טו־טעל ראבבינער, זאגדערן אבערראבבינער.

״(אין דעלינזינער דאקטאר.) אן דעם וואהרזינינער דאקטאר.) אן דעם פייען אמעריקא איזט בעראנגטליך דיא רעפאָרם אנטער דען יודען שאן זא ״ייט געקאמטען. דאס פעלגלד ניכט בלאָס דיא מענלכע לעהרע (תורה שבע״פ), זאגדערן אוך דיא שריפטליכע לעהרע (תורה שבכתב) אבלייגען אוגד לעבעדליך צו מא־כען וזכען, זא ענטשטאנד אין אינער לוסטיגען גע־זעללשאפט אין גען־אָרד אין געשפרעך אובער דיא מיטטהיילונג אין דער תורה. דאס משה רבינו ע״ה דורך פאללע 40 טאגע ניכטס געגעסען אוגד ניכטס געטרונקען. דיא אינגלאססענע גזעזעלל־שאפט לאכטע לייט אויף אינדעם זיא בעדיפטעטע, דעם עס אינדענקבאר זיא, דאס אין מענש זא לאנ־גע צייט אהנע נאהרונג אוגד טראנק לעבען לאנגע, אין פראמטער ארט נאמענס מאנגער, דער ערסטע פאר ״ענגען אהרען אים פרייס פאללען נאך אמעריקא אינגעיאגדעט, לאנגגט דייזע שפאטטעלייען ניכט אנהארען. ער ערהאב זיך אין פאללעם אייפער אוגד זאגטע: „מיינע הערדען! זיא לייגגען דיא נאטטליכע לעהרע, ווייל זיא עס ניכט גלייכען לאנגען, דאס אינזער לעהרער משה 40 טאגע אהנע עסען אוגד טרינקען געלעבט; איך מיס הייעמט ערקלערען, דאס זיא, מיינע הער־רען, רעכט אינגיסטער זינד, דא אין מענש זעלבסט אהנע נאטטליכעם ״ואגרער 40 טאגע אינהאלטען קאנן, אהנע עטוואס צו זיך צו נעהמען, איך בין ד ר צ אוגד פערשטעהע עס אללא בעססער אלס זיא, דאסס דאס מענשליכע לעבען ״ונגען מאנגגע אן נאהרונג אין 40 טאגען הינבאגען ניכט צו גרינדע נעהמען מיס; איך האלטע עס אלס ״ערע פיר מיינע פפליכט, צור עהרע גאטטעס אוגד זיינער הייליגען לעהרע דיעזע טראטזאבע דורך מיין בייספיעל צו בעווייזען, איך טהוע הייעמט אין געלובדע (גרד), אין דען נעכסטען 40 טאגע ניכטס צו מיר צו נעה־מען, מיינע שפייזע אוגד מיין טראנק״; דיא הייטיגע גזעזעלשאפט בעטראכטעט דיעזע אינערונג אנ־פאנגס אלס שפאס, דאך דער ארצט פאדדערטע דיעזעלבע אין פאללעם ערנסט אויף. אזאן ״ערה־רער 40 טאגע נעגיי בעזאכען צו לאסמען, ״ארדיך דיעזער נאטטרלך אויך נעהמע אייגגונג. אין נעגי־אלרער בראבט פאס 17-טען דיעזעס מעדלעגע גין פאלגגענדעס: „דר׳ טאגגער האט זאבעגען דא הריט־טע ״אבע זיינגס פאסטענס גלייכך בעגעהדיגע, דיינע פולשלעגע זור נאך בעפעלר רעגעלמעסיג, דיינע ראפפער־״ערגע צייגט דייגע נראסע פערגע־הערגע. ער שלאפט גוט. שפרעכט פרייגדלך אגד זעהט רעכט גוט אוס״ (אגס שיינט גור אינעגס יאהר. דאס נעמלך אין אמעריקא רעפאָרם־יודען פאדדערגגען. דאס אבער אין ארצט נאך דריי ״אבגעגלעגעס פאסטען נאך רעכט גוט אוסזעהט, עדשיינט אגס אלס אינע אמעריקאגישע לייגע.)

נעשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

געטרייד־געשעפט. פאן וויינצען וואר געס־טערן וועגגע צו מארקטע געבראכט, דער פעריקייף וואר שווא״ר. 7000 מעצר׳ וואורדען פערקייפט.

וויינצען טהייס, גייער 100 מטרצ׳ 78,5 קילא 10,35 גולד. 200 מעטרצטר, 78,5 קילא 10,20 גולד. 100 מעטר־צטר׳ 78,4 ק׳ 10,20 גולדען, 150 מטרצ׳ 77, ק׳ 10,10 גולד. באשטקער 500 מעטרצ׳ 76,7 קילא 10,55 גול. — (אלרעס פער דרייא מאנאטס.) —

וויינצען פער הערבסט 9,70 — 9,75 גולד.

האפער פער הערבסט 5,45 — 5,50 גולד.

קוקורוזן מאנאטס פער מאי־יוני 1881, 5,50 — 5,55 גולד.

רעפס מאהל פער אייגיגס פעפטעמבער 12% — 12½ גולד. —

פעסטער שלאכטפיעה־מארקט. ביא דעם אם 22-טען ד. מ. הייר אין פעסט אבגעהאלטענען וואכענ־מארקט וואָרדען 2009 שווין גאָס. אגד 2261 קליינ־פיעה צו מארקטע געבראכט. הייזאגד וואָרדען פערקייפט: 44 שווין שטייער, פער שווין אין 90 — 165 גולדען — 628 אכסען דאס מאאר אין 160 — 345 גולד. 1004 קוהע, דאס מאאר אין 130—240 גולד. 230 מעלב־קוהע דאס שווין אין 80—205 גול. 93 שווין בייפעל, דאס מאאר צו 136—215 גול. 256 שווין קערבער, דאס שווין אין 12 — 24 גולד. 2005 שווין לעמער דאס מאאר 9—16 גול. — פייזיג פער 100 קילא: אכסען־פלייש 50 — 54 גולד — קוה־פלייש 47 — 51 גולד., קאלב־פלייש 60 — 80 גולד בייפעל־פלייש 44—46 גולד.

לאטטא־ציעהונג אם 21-טען יולי 1880.

ברינן 38 30 75 46 69

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר״י ריין.

דיא שאנסטען גאלדשטיקעריינען

איין פריכטיגע אינד מאנטעריל.

כ. גרינוואלד

בודאפעסט, לאנדשטראסע, הויפטשטעם הויז.

עמפפעהלט זיך צור אנפערטיגונג אללער פאלגאמ־מענדען קונסט־גאלדשטיקעריינען פיר טעמ־פעל, זאָאהל נאך אלטעם, אלס אויך נאך נייעם רישטם, אוגד בריינגט דעסען דייט 32 יאהרען ער־וואָרבענער יאהלפערהרענטער היר, וויא אויך דיא פיר דען טעמפעל אין פעסט ״ייגן, מישקאלען אוגד פיר נאך מעדהרערע גראסע געמיינדען, צור אלל־געמיינען צופריעדענהייט איינגעפיהרטען אבריישען — וואָרבער צייגנעסס פאָרלייגען. — פיר פאלדע אוגד בעסטע עפפעהלונגען.

צייכנונגען אין גראסטער איינוואהל ליע־גע צור אינזיכט אויף.

יסק ווייסע נ״ אינזערעם ערבאטענס ניכט דען טו־טעל ראבבינער, זאגדערן אבערראבבינער.

״(אין דעלינזינער דאקטאר.) אן דעם וואהרזינינער דאקטאר.) אן דעם פייען אמעריקא איזט בעראנגטליך דיא רעפאָרם אנטער דען יודען שאן זא ״ייט געקאמטען. דאס פעלגלד ניכט בלאָס דיא מענלכע לעהרע (תורה שבע״פ), זאגדערן אוך דיא שריפטליכע לעהרע (תורה שבכתב) אבלייגען אוגד לעבעדליך צו מא־כען וזכען, זא ענטשטאנד אין אינער לוסטיגען גע־זעללשאפט אין גען־אָרד אין געשפרעך אובער דיא מיטטהיילונג אין דער תורה. דאס משה רבינו ע״ה דורך פאללע 40 טאגע ניכטס געגעסען אוגד ניכטס געטרונקען. דיא אינגלאססענע גזעזעלל־שאפט לאכטע לייט אויף אינדעם זיא בעדיפטעטע, דעם עס אינדענקבאר זיא, דאס אין מענש זא לאנ־גע צייט אהנע נאהרונג אוגד טראנק לעבען לאנגע, אין פראמטער ארצט נאמענס מאנגער, דער ערסטע פאר ״ענגען אהרען אים פרייס פאללען נאך אמעריקא אינגעיאגדעט, לאנגגט דייזע שפאטטעלייען ניכט אנהארען. ער ערהאב זיך אין פאללעם אייפער אוגד זאגטע: „מיינע הערדען! זיא לייגגען דיא נאטטליכע לעהרע, ווייל זיא עס ניכט גלייכען לאנגען, דאס אינזער לעהרער משה 40 טאגע אהנע עסען אוגד טרינקען געלעבט; איך מיס הייעמט ערקלערען, דאס זיא, מיינע הער־רען, רעכט אינגיסטער זינד, דא אין מענש זעלבסט אהנע נאטטליכעם ״ואגרער 40 טאגע אינהאלטען קאנן, אהנע עטוואס צו זיך צו נעהמען, איך בין ד ר צ אוגד פערשטעהע עס אללא בעססער אלס זיא, דאסס דאס מענשליכע לעבען ״ונגען מאנגגע אן נאהרונג אין 40 טאגען הינבאגען ניכט צו גרינדע נעהמען מיס; איך האלטע עס אלס ״ערע פיר מיינע פפליכט, צור עהרע גאטטעס אוגד זיינער הייליגען לעהרע דיעזע טראטזאבע דורך מיין בייספיעל צו בעווייזען, איך טהוע הייעמט אין געלובדע (גרד), אין דען נעכסטען 40 טאגע ניכטס צו מיר צו נעה־מען, מיינע שפייזע אוגד מיין טראנק״; דיא הייטיגע גזעזעלשאפט בעטראכטעט דיעזע אינערונג אנ־פאנגס אלס שפאס, דאך דער ארצט פאדדערטע דיעזעלבע אין פאללעם ערנסט אויף. אזאן ״ערה־רער 40 טאגע נעגיי בעזאכען צו לאסמען, ״ארדיך דיעזער נאטטרלך אויך נעהמע אייגגונג. אין נעגי־אלרער בראבט פאס 17-טען דיעזעס מעדלעגע גין פאלגגענדעס: „דר׳ טאגגער האט זאבעגען דא הריט־טע ״אבע זיינגס פאסטענס גלייכך בעגעהדיגע, דיינע פולשלעגע זור נאך בעפעלר רעגעלמעסיג, דיינע ראפפער־״ערגע צייגט דייגע נראסע פערגע־הערגע. ער שלאפט גוט. שפרעכט פרייגדלך אגד זעהט רעכט גוט אוס״ (אגס שיינט גור אינעגס יאהר. דאס נעמלך אין אמעריקא רעפאָרם־יודען פאדדערגגען. דאס אבער אין ארצט נאך דריי ״אבגעגלעגעס פאסטען נאך רעכט גוט אוסזעהט, עדשיינט אגס אלס אינע אמעריקאגישע לייגע.)

נעשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

געטרייד־געשעפט. פאן וויינצען וואר געס־טערן וועגגע צו מארקטע געבראכט, דער פעריקייף וואר שווא״ר. 7000 מעצר׳ וואורדען פערקייפט.

וויינצען טהייס, גייער 100 מטרצ׳ 78,5 קילא 10,35 גולד. 200 מעטרצטר, 78,5 קילא 10,20 גולד. 100 מעטר־צטר׳ 78,4 ק׳ 10,20 גולדען, 150 מטרצ׳ 77, ק׳ 10,10 גולד. באשטקער 500 מעטרצ׳ 76,7 קילא 10,55 גול. — (אלרעס פער דרייא מאנאטס.) —

וויינצען פער הערבסט 9,70 — 9,75 גולד.

האפער פער הערבסט 5,45 — 5,50 גולד.

קוקורוזן מאנאטס פער מאי־יוני 1881, 5,50 — 5,55 גולד.

רעפס מאהל פער אייגיגס פעפטעמבער 12% — 12½ גולד. —

פעסטער שלאכטפיעה־מארקט. ביא דעם אם 22-טען ד. מ. הייר אין פעסט אבגעהאלטענען וואכענ־מארקט וואָרדען 2009 שווין גאָס. אגד 2261 קליינ־פיעה צו מארקטע געבראכט. הייזאגד וואָרדען פערקייפט: 44 שווין שטייער, פער שווין אין 90 — 165 גולדען — 628 אכסען דאס מאאר אין 160 — 345 גולד. 1004 קוהע, דאס מאאר אין 130—240 גולד. 230 מעלב־קוהע דאס שווין אין 80—205 גול. 93 שווין בייפעל, דאס מאאר צו 136—215 גול. 256 שווין קערבער, דאס שווין אין 12 — 24 גולד. 2005 שווין לעמער דאס מאאר 9—16 גול. — פייזיג פער 100 קילא: אכסען־פלייש 50 — 54 גולד — קוה־פלייש 47 — 51 גולד., קאלב־פלייש 60 — 80 גולד בייפעל־פלייש 44—46 גולד.

לאטטא־ציעהונג אם 21-טען יולי 1880.

ברינן 38 30 75 46 69

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר״י ריין.

דיא שאנסטען גאלדשטיקעריינען

איין פריכטיגע אינד מאנטעריל.

כ. גרינוואלד

בודאפעסט, לאנדשטראסע, הויפטשטעם הויז.

עמפפעהלט זיך צור אנפערטיגונג אללער פאלגאמ־מענדען קונסט־גאלדשטיקעריינען פיר טעמ־פעל, זאָאהל נאך אלטעם, אלס אויך נאך נייעם רישטם, אוגד בריינגט דעסען דייט 32 יאהרען ער־וואָרבענער יאהלפערהרענטער היר, וויא אויך דיא פיר דען טעמפעל אין פעסט ״ייגן, מישקאלען אוגד פיר נאך מעדהרערע גראסע געמיינדען, צור אלל־געמיינען צופריעדענהייט איינגעפיהרטען אבריישען — וואָרבער צייגנעסס פאָרלייגען. — פיר פאלדע אוגד בעסטע עפפעהלונגען.

צייכנונגען אין גראסטער איינוואהל ליע־גע צור אינזיכט אויף.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכטע.	וואלשעס פר. הקטאָל.	פער 100 קילאגראמס
וויצען מאנאטער	—	—.——.—
„ „	75	—.——.—
„ „	76	—.——.—
„ „	77	—.——.—
„ „	78	—.——.—
„ „	79	—.——.—
„ „	80	—.——.—
טהייס	74	—.——.—
„ „	75	9.85—10.—
„ „	76	10.10—10.20
„ „	77	10.30—10.40
„ „	78	10.45—10.50
„ „	79	—.——.—
„ „	80	—.——.—
פעסטער באדען	74	—.——.—
„ „	75	9.80—9.90
„ „	76	9.95—10.—
„ „	77	10.10—10.20
„ „	78	10.25—10.30
„ „	79	—.——.—
„ „	80	—.——.—
וויינסגוטער	74	—.——.—
„ „	75	—.——.—
„ „	76	9.80—9.95
„ „	77	10.05—10.15
„ „	78	10.25—10.35
„ „	79	10.40—10.45

פרוכטע	פר. הקטאָל.	פער 100 קילאגראמס
האגן	72	8.50—8.25
נעדעטע מאלץ	62	—.——.—
נעדעטע פוטטער	62	—.——.—
האפער	41	7.30—7.—
קוקורוזן מאנאטער	—	6.95—6.90
אנדערע	73	6.85—6.80
הונדזע	—	8.—7.75

		פער	אקטאבער
וויצען		„	
		„	פיזיאאר
קוקורוזן		„	
נעדעטע		„	
האפער		„	
		„	
רעפס		„	

			פר. הקטאָל.	פר. פל.
באללען-מעהל	נומער	0	20	80
	„	1	20	20
	„	2	19	60
דער באללען	„	3	19	—
צו 100	„	4	18	60
קילאגראמס	„	5	17	80
סיט זאק	„	6	17	40
	„	7	17	—
	„	8	16	40
		8½	15	60

שפירזוס: אלטע פערזיקע פירזעקע			36 —
„ „ נייע	„	מאראשפעל	34 —

קורז-טאבעללע פאם 22 יולי.

געלד-קורז	קר.	פל.
וולטעי-אשיא	—	100
דוראנגו	5	54
עסטערייך-אונגארישעס נולדען נאלד־שטיק (20 פראנקס)	8	33
נאפאלעאנאר	9	33
דייטשע רייכסבאנקנאטען	9	33
20 מארקשטיק	57	65
אפאטיע־וועזל	11	52
	1	23

לאזע.		
1854-ער 4 פרעצענטיגע שפאנישע-לאזע	126	50
1860-ער „ נאמגע	132	50
דרעסדע „ פיזעל	134	75
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	173	50
דרעסדע „ 50 „	173	50
ראָטה קרעוצשיינע	29	—
פרעדריך-לאזע	14	89
ראָזענ־לאזע	177	25
בלאו־לאזע צו 40 גולדען	42	—
לאנדס־לאזע פפאלץ־אמרים־לאזע	105	50
אוגסבורגער לאזע	25	25
קעלנער־לוטעריש לאזע צו 10 גולדען	16	—
וראאייער לאזע „ 20 „	20	75
אלטענ־לאזע „ 40 „	41	—
מארבאס־לאזע „ 40 „	41	—
וראאיסס־לאזע „ 10 „	18	25
מארב־לאזע „ 40 „	52	75
וואצאלנער לאזע „ 20 „	23	25
סט־לעונאס לאזע „ 40 „	47	—

לאזע.		
פאאנזלוער לאזע צו 20 גולדען	25	50
פרעבעטער לאזע „ 100 „	125	75
דרעסדע „ 50 „	62	50
וולדהייזער־לאזע „ 20 „	32	50
ווירטעמבערגער „ 20 „	39	—
אונגארישע פרעמיען־לאזע צו 100 גולד.	113	50
דרעסדע צו 50 גולדען	113	—
וויינער לאזע	118	25

ווערטה-פאפיערע		
אונגארישע גאלד־רענטע	108	50
אונגארישע נייטרענטלאסענען	95	10
שעפטשער־מאנאטער	93	75
רעגענסבורגישע	93	75
נאלדישע	97	80
בוקאָרעסטער	95	50
אונגארישע אייזענבאהן־אלגעמיין	126	50
וויינענקענס־אבלאזונגס־אלגעמיינען	93	50
פפאנדבריעע דער אונגארישען באנקען־אלגעמיין	101	75
דיעסע צו 5 אינגאלד פרעצענט		
דער אונגארישען וויאאטריקען־באנק צו 5½ פרעצענט	—	98
דער אונגארישען אלגעמיינען באנקען־פרעסע־אינשאלד צו 5 אינגאלד פרעצענט	—	100
דרעסדע צו 6 פרעצענט	—	103
דער פרעסער ראטהסקראיאל־באנק	102	75
דער אוגסבאנק	87	30
דער נאר־אוגסבאנק	148	75

Verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1880. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

דאס פפערדע אונד וואגען נעבסט אללען, דיא אויף דעמזעלבען זאסען, אין דען שטראם שטירצטען אונד פערשוואנדען. בלאס דער 4 יעהריגע קנאבע קאננטע גערעטטעט ווערדען. דער אונגליקליכע עפשטיין האטטע ביא זיך איינע ברייפטאשע, איינע זאק-אוהר, אונד וויא עס הייסט, אויך איינע רינגע, וואדורך מאן איהן, ווען זיין קארפער ווידער איינגעפונדען ווערדען זאללטע, לייכט ערקעננען קאננטע.

* (וויעדער איין יודע ערמארדעט.) איים גראסוואדיין מעלדעט מאן פאלגענדעס: מארקוס מייזעלס אין האדימאשפאלווא (ביהארער קאמיטאט) וואר ווירטהשאפטס-בעאמטער דער דארטיגען גרונד-הערשאפט. אבגלייך יודע, וואר מייזעלס ביא זיינעם הערין דעננאך זעהר בעליעבט אונד בעזאס דעססען פאללעס פערטרויען. פאר איניגען טאגען זאס מייזעלס אין זיינעם ארבייטס-צימער; פלאטצליך קנאללטע אין שיס דורכ'ס פענסטער; דיא קוגעל טראף דען אונגליקליכען ווירטהשאפטס-בעאמטען זא אונגליקליך, דאס ער זאגלייך טאדט צו באדען שטירצטע. דער מארדער וואר איין ענטלאססענער דיענער, נאמענס עמעריך נאדי. דיעזער פאדערטע איינינע שטונדען פריהער פאן מייזעלס 5 גילדען אלס ריקשטאנד זיינעם לאהנעס. מייזעלס יעדאך זאגטע, דאס ער דיעזע פאדערונג ניכט ערפיללען קאננע, בעפאר דער גרונד-הערר, דער ציפעלליג אבוועזענד וואר, נאך הויזע געקאממען. היעריבער געריעטה דער קנעכט אין וואטה אונד דראהטע דעם מייזעלס, אן איהם ראכע צו נעהמען. לײדער צאגערטע דער קנעכט מיט דער אנגעדראהטען ראכע ניכט, דער מארקים מייזעלס, דער נאך איין יונגער מאנן וואר, צום אפפער פיעל. – דא מייזעלס אונטער דער ארטסבעפאלקערונג נור פריינדע האטטע, וואללטע דאס פאלק דען מארדער זאגלייך אין שטיקע צעררייסען. נור מיט פיעלער מיהע געלאנג עס דען פאנדורען, דען מארדער פאר דער פאלקס-וואטה צו רעטטען אונד דענזעלבען אין אין זיבערעס געפענגניס צו ברינגען. —

* (ניכט טאטלאק, זאנדערן טאטהאזא.) יינגסט האבען וויר געמעלדעט, דאס אין יודע אין טאטלאק דורכ'ס פענסטער ערשאססען ווארדע. „נאפלא" מעלדעט נון: דיעזער יודען-מארד איזט ניכט אין טאטלאק, זאנדערן אין טאטהאזא (זיעבענביגען) פעריבט ווארדען. דער אונגליקליכע, נאמענס אברהם הערש, זאס מיט זיינער פרויא אונד זיינען קינדערן ביים נאכטמאהל, אלס פלאטצליך אין שיס פיעל אונד דער אונגליקליכע הייזערער צו באדען שטירצטע מיט דעם רופע: „אנניא רום האט מיך ערשאססען!" עס וואר איינע מיליטער-געוועהר-קוגעל, דיא זיינע ברוסט דורכבאהרטע. זיא דראנג אויף דער רעכטען זייטע אין דען קארפער, קאם אויף דער לינקען זייטע הערויס אונד בליעב זאדאנן אים פייער-הערדע שטעקען. מערקווירדיג היעביא זינד פאלגענדע איינצעלהייטען: דער שוויגערפאטער דעם אונגליקליכען שליעף אים האפע עבען אונטער דעם פענסטער, דורך וועלכעס דער שוס אבגעפייערט ווארדע. דער מארדער מוסטע אלזא הארט אן דעם שלאפענדען שוויגערפאטערס דעם אונגליקליכען שטעללונג נעהמען, אהנע פאן דיעזעם יעדאך בעמערקט ווארדען צו זיין. אים צימער זעלבסט זאס איין בויער אם פענסטער, דער דעם געשפרעכע דעם אברהם הערש צוהארטע; דיא קוגעל פלאג אלזא הארט אם קאפפע דיעזעס בויערן פארייבער. דער שטאאטס-אנוואלט ליעס זאגלייך ביא דעם ערוועהנטען אנניא רום איינע הויזדורכזוכונג פארנעהמען, וואו ווירקליך מעהרערע מיליטער-געוועהר-פאטראנען פארגעפונדען ווארדען. אברהם הערש ליעס פאר קורצעם דאס גוט דעם אנאניא רום וועגען איינער שולד מיט בעשלאג בעלעגען. רום ערזוכטע וויעדערהאלט דען אברהם הערש, איהן ביז נאך דער ערנטע ווארטען צו וואללען, וואו ער זיינע שולד בעצאהלען ווירד. הערש וואללטע יעדאך ניכט נאכגעבען. אין פאלגע דעססען נאהם רום אן דעמזעלבען נונמעהר טרויריגע ראכע. רום איזט געפאנגען גענאממען נעבסט צוויא אנדערן לייטען, דיא אלס מיטשולדיגע אן דיעזעם מארדע פערדעכטיג זינד.

* (דאס הינטערלאססענע פערמאגען) דעם פאר קורצעם פערשטארבענען איזאק פעריירע בעטראגט, וויא זאגבען אים פאריז געמעלדעט ווירד, אונגעפעהר 52 מיללאנען. היעפאן ערהאלט דיא וויטווע 30 מיללאנען, יעדעס דער 3 קינדער הינגעגען אונגעפעהר 7 מיללאנען. וויא אים דען געשעפטס-ביכערן צו ערזעהען, בעטראגט דיא סוממע, דיא איזאק פעריירע וועהרענד זיינעס לעבענס צו וואהלטהעטיגען צוועקען פערווענדעטע, מעהר אלס דאס דאפפעלטע דעם הינטערלאססענען פערמאגענס.

* (איין דאפפעל-טרויריגער תשעה באב.) אים שאק-סעללאצע (ניטראער קאמיטאט) ווירד אונס פאלגענדער ערשיטטערנדע פאלל בעריכטעט: „דער היעזיגע עהרווירדיגע אונד פערדיענסטפאללע אבעראבבינער, הרב המאה"ג הצדיק מו"ה אברהם ליב שטערן נ"י, האטטע איינען האפפנונגספאללען זאהן, נאמענס ר' זלמן שטערן, דער אם שבעה עשר בתמוז זיין 23-טעס לעבענס-יאהר ערריכטע. דער יונגע מאנן, דער אין אללען קרייזען זעהר בעליעבט וואר, וואר ווירקליך איין גדול בתורה ובחכמה אונד בילדעטע דיא איינציגע האפפנונג זיינער פערדיענסטפאללען עלטערן. תשעה באב אבענד, דער הייער, וויל „נדחה", אם מוצאי ש"ק אבגעהאלטען ווארדע, ערשיען דיעזער יונגע מאנן אין דער סינאגאגע. דער חזן זאנגטע דאס „איכה" פאר, דער יונגע מאנן הארטע אין טיעפער אנדאכט צו. אין דעם אייגענבליקע יעדאך, אלס דער חזן דאס דריטטע קאפיטעל בעגאנן אונד דיא ווארטע: „אני הגבר" פערנעהמען ליעס, שטירצטע דער יונגע מאנן לעבלאז צוזאממען. אללע ארצטליכען פערזוכע, דענזעלבען אינ'ס לעבען צוריקצורופען, בליעבען לײדער ערפאלגלאז. עס איזט אונמאגליך דען שמערצען דער צערטליך אונד פערדיענסטפאללען עלטערן, דער פאן אללען מיטגליעדערן דער היעזיגען געמיינדע געטהיילט ווירד, היער צו שילדערן. דער עהרווירדיגע פאטער ריעף דאהער אין זיינעם צדקות אוים: „ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך!" וויר מיססען דיעזע צײלען מיט דען ווארטען שליעסען: גדולה מיתת צדיקים כשרפת בית אלקינו!" —

* (זעלבסטמארד איינעס יודען.) איים גראס-קאנישא ווירד געמעלדעט: אין היעזיגער יידישער געטריידע-הענדלער, נאמענס אלעקסאנדער עססטערהייבער, האט זיך אם 19-טען דיעזעס דורך אפפנונג דער אדערן דאס לעבען גענאממען. דער זעלבסטמארדער, דער ערסט 33 יאהרע אלט וואר, הינטערלאססט איינע יונגע וויטווע. דער אונגליקליכע פפלעגטע טעגליך אין דען וויינגארטען הינויסצוגעהען. אלס דערזעלבע אם 19-טען דיעזעס ניכט רעכטצייטיג נאך הויזע קאם, ווארדע דיא פרויא אונרוהיג, זיא איילטע מיט איהרעם שוואגער אין דען וויינגארטען הינויס, וואו זיא דען אונגליקליכען בערייטס טאדט פארפאנדען.

* (איינע זאנדערבארע ערשיינונג.) וויא בעריכטעט ווירד, זינד פיעלע ארטשאפטען אים טאראנטאלער קאמיטאטע פאן איינעם רעגען היימגעזוכט ווארדען, דער „שוועפעל" ענטהיעלט אונד דיא אויסזאאט דער פעלדער פערניכטעטע.

* (איבער דען ערטרונקענען ראבבינער דייטש) ווירד נאכטרעגליך געמעלדעט, דאס דערזעלבע ניכט אין וואג-ניי-שטאדטל ראבבינער וואר, וואס וויר זאגלייך אין אבערדע שטעללטען, זאנדערן אין דרעטהאמא, איינעם ארטע אונווייט פאן ניישטאדטל. אימטערהין איזט דער פאלל איין האכסט טרויריגער.

נייעסטעס.

דיא אין דען היזיגען מארגען-בלעטטערן פערעפפענטליכטען דעפעשען ברינגען צוויא וויכטיגע נאכריכטען: ערסטענס, דאס דיא אנטווארט

געמיינדען פערזאממעלטען זיך אין פראנקפורט אם מאין אונד ערוויהלטען דען נונמעהר 73 יאהרע אלטען ר' יאסעלמאנן, זיך אבערמאלס צום זא אונד זאפיעלטען מאלע צום קאיזער צו בעגעבען, אום דיעזעס אונגליק פאן דען יודען אבצוווענדען.

ר' יאסעלמאנן פאלגטע אויך דיעסמאל דיעזעם רופע. ער בעגאב זיך צום קאיזער, פערפאסטע אין גרויך: מוסטע אבער ווערדע, וויא נעוואהנליך, לאנגע צייט אויף איינע אודיענץ ווארטען. דער קאיזער וואר לײדענד, ער ליטט אן „אסטהמא" (אטהעם-בעשווערדען) דערגעשטאלט, דאס ער נאכטס ניכט אים בעטטע ליעגען אונד שלאפען, זאנדערן אם טישע זיך האלטענד, אויפרעכט שטעהענד, וואך בלייבען מוסטע. דיעזעס „אסטהמאטישע" לײדען וואהר נור געמילדערט, ווען דאס „פאדאגרא" (דיא גיכט) איינטראט. ער טיישטע דאנן איינע בעשווערליכע קראנקהייט מיט איינער אנדערן, איבעראויס שמערצליכען, איין. דיעזע קראנקהייטען בראכטען זיינע קראפט; ער קאננטע ניכט מעהר צו פפערדע שטייגען, ניכט מעהר יאגען; ער מוסטע זיך אין דער „זענפטע" טראגען לאססען, ווען ער רייזטע. אלס ר' יאסעלמאנן פאר איהם ערשיען, שליף דער קאיזער. דער גראסמעכטיגע בעהערשער דער האלבען וועלט, מיט געבייקטעם ריקען, גרויען הויפטעס, טאדטענבלייך, מיט בלייאען ליפפען, אין זיינעם צימער, געשטיטצט אויף זיינען שטאק, אימהער. ר' יאסעלמאנן, דער 73-יעהריגע גרייז, וואר נאך ריסטיג אונד קרעפטיג. ער ערשראק, אלס ער דען קאיזער אין דיעזעם צושטאנדע ערבליקטע. דער קאיזער בעמערקטע עס אונד זאגטע לעכעלנד:

„דוא ערשריקסט איבער מיין יעממערליכעס אויסזעהען, מיין ליעבער יאסעלמאנן; אללײן עס איזט ניכט נאר זא שלימם, וויא עס דען אנשיין האט. דאס פאדאגרא קוועלט מיך צוואר זעהר; דאך דאגעגען הילפט גערולד אונד איין ווענינ שרייען."

אין דיעזעם אויגענבליקע שראק דער קאיזער צוזאממען, אונד שריע לויט אויף: „איינע שפיננע, איינע שפיננע!"

דער מעכטיגע בעהערשער זא פיעלער גראסען נאציאנען, דער אונאיבערווינדליכע זיעגער אין מעהר אלס הונדערט שלאכטען, ערציטטערטע, דא איהם איינע קליינע אונשעדליכע שפיננע צו נאהע קאם! (זא ווירד עס אין דער וועלטגעשיכטע ערצעהלט, דאס זיך קאיזער קארל אין זיינעם אלטער אויך שאן פאר איינער שפיננע פירכטעטע.)

דיא דיענער שטירצטען הערביא, אום דיא שפיננע צו ענטפערנען.

אלס קארל זיך פאן זיינעם שרעקען ערהאלט האטטע, זאגטע ער: מוס איך מיך ניכט פאר דיר שעמען, מיין ליעבער יאסעלמאנן, דאס איך מיך נאר פאר איינער שפיננע פירכטע? —

„ניין, אונאיבערווינדליכער קאיזער (זאגטע ר' יאסעלמאנן) דער בעזיעגער אללער זיינער פיינדע, ברויכט זיך איינעס געפיהלס ניכט צו שעמען, וועלכעס גאטט אין זיין הערץ געלעגט האט, אום איהן דאראן צו עריננערן, דאס אויך דער געוואלטיגסטע אויף ערדען נור איין מענש איזט. איבריגענס ערוועהנט עס דער ווייזע קאניג סאלאמא (שלמה המלך) שאן, דאס דיא שפיננע עס ליעבט, אין דען פאלאסטען דער קאניגע צו וויילען."

„וויא לויטעט דיא שטעללע?" פראגטע דער קאיזער.

„דיא שטעללע, (אנטווארטעטע ר' יאסעלמאנן) בעפינדעט זיך אים 30-טען קאפיטעל אין „משלי". דארט הייסט עס: פיער זינד נור קליין אויף ערדען אונד דאך זינד זיא ווייזע גאר זעהר. דיא אמייזען זינד קיין שטארקעס פאלק, אבער זיא בערייטען אים זאממער איהרע קאסט; דיא קאנינכען זינד איין אהנמעכטיגעס פאלקכען, אבער זיא בויען אויף פעלזען איהר הויז; דיא היישרעקען האבען קיינען קאניג, אבער זיא נעהען צוזאממען אין איינעם הויפען אויף רויב אויס; דיא שפיננע קאננסט דוא מיט דען הענדען גרייפען, אבער זיא וויילט אין דען פאלעסטען דעם קאניגס." מאיעסטעט, אונזערע ווייזען פינדען דארין איין בילד דעם יידישען פאלקעס. דיא שפיננע איזט אין אונשעדליכעס געשעפף, דאס קיינעם מענשען עטוואס צו לײדע טהוט. זיא איזט קונסטרייך אין איהרעם געוועבע אונד מאכט זיך נוטצליך, אינדעם זיא דיא לעסטיגען פליעגען אונד מיקען הינוועגפאנגט. טראטצדעם גרייפט יעדער מיט הענדען נאך איהר; ווער זיא ערבליקט, וויל זיא פערניכטען. אם אונגעשטארטעסטען איזט זיא נאך אין דען פאלעסטען דעם קאניגס, וואו דיא צימער זא האך זינד, דאס מאן דאס ארמע טהיער ניכט זא לייכט גרייפען קאנן. מאיעסטעט, אויך וויר יודען טהון נימאנדעם עטוואס צו לײדע, וויר זינד איין אונשעדליכעס אונד ניצליכעס פאלק; טראטצדעם זינד וויר גלייך דער שפיננע אין דען אויגען אונזערער נאכבארען: מאן גרייפט מיט הענדען נאך אונס אונד וויל אונס פערטילגען. נור אין דעם פאלאסטע דעס קאניגס אללער קאניגע, דעם אללמעכטיגען גאטטעס, אין אונזערען סינאגאגען אונד לעהרהייזערן, פינדען וויר גנאדע אונד ערבארמען."—

(פארטזעצונג פאלגט.)

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אונזער פֿאלליעטאָן.) דיא געגענווערטיגע ערצעהלונג „רעטטונג דער יודען" ווירד שאָן אים נעכסטען מאָנטאג-בלאטטע צו ענדע זיין, וואָרויף וויר דאנן מיט איינעם נייען ראָמאן בעגיננען ווערדען. דער ניכט נור בעלעהרענד, זאָנדערן אויך זעהר אונטערהאלטענד זיין ווירד. וויר האבען איינען זאָלך שאָנען ראָמאן נאָך גאר ניכט געהאבט, וויא דער נייע ראָמאן זיין ווירד.— דיא לעזער ווערדען זיך היעפֿאָן שאָן ביא דער 10-טען פֿאָרטזעטצונג איבערצייגען. — דיאיעניגען, וועלכע וועגען דיעזעס נייען ראָמאנס אונזער בלאטט פרענומעריערן וואָללען, מאָגען דיעס באלדיגסט טהון, דא וויר דאנן שפּעטער ניכט אימער אים שטאנדע זינד, דען נייא איינטרעטענדען פרענומעראנטען דען אנפֿאנג דעס נייען ראָמאנעס נאכצוליעפֿערן.

* (איינפֿאלל רוסישער שאנדארמען אין עסטערייכישעס געביעט.) איין מאָסקויער בלאטט שרייבט: „אם 16-טען דיעזעס פֿיהרטע איין יודע צוויא העררען איבער דיא רוסישע גרענצע אויף עסטערייכישעס געביעט, ביא וועלכער געלעגענהייט יעדאָך דער ערוועהנטע יודע איינען רוסישען שאנדארם-קאפּיטען היעפֿאָן פֿערשטענדיגטע. דיא ביידען העררען בעגאבען זיך נאך דעם גאליצישען אָרטע פּאָדוואָלאָציסקא. דער רוסישע שאנדארם-קאפּיטען פֿאָלגטע דעמזעלבען אונד פֿערלאנגטע פֿאָם עסטערייכישען פּאָליצייקאָממיססער דיא אויסליעפֿערונג דער ביידען „רייבער", מיט דעם בעמערקען, נאכטרעגליך דיא בעווייזע צו ליעפֿערן, דאס דיא העררען מיטגליעדער איינער רייבער-באנדע זינד. דיא העררען ווארדען אים באהנהאָפֿע אין דעם איינגענבליקע פֿערהאפֿטעט, אלס זיא עבען נאך לעמבערג אברייזען וואָללטען. זיא ווארדען אין דיא קאסערנע אבגעפֿיהרט. דער רוסישע שאנדארם-קאפּיטען פֿאָרדערטע יעדאָך, דאס מאן דיא געפֿאנגענען זאָגלייך איהם אויסליעפֿערע. דיא עסטערייכישע פּאָליצייא וואָלטע אינדעס דיא ביידען געפֿאנגענען ניכט אויסליעפֿערן, דא פֿאָרלייפֿיג נאך קיינע בעווייזע געליעפֿערט וואָרדען, דאס זעלבע איבערהויפּט פֿערברעכער זינד. דא דער רוסישע שאנדארם-קאפּיטען מיט וואָרטען אלליין ניכט אויסריכטען קאָננטע, זוכטע ער דיא עסטערייכישע פּאָליצייא דורך בעשטעכונג פֿיר זיך צו געווינגען, אינדעם ער איהר פֿיר דיא אויסליעפֿערונג דער געפֿאנגענען 80 רובעל געבען וואָללטע. — דער רוסישע שאנדארם-קאפּיטען מוסטע יעדאָך פֿיר דיעזען בעשטעכונגס-פֿערזוך פֿאָן דער פּאָליצייא רעכט הארטע וואָרטע אנהאָרען. — ער קעהרטע נון אום אונד גינג איבער דיא רוסישע גרענצע. אום 11 אוהר נאכטס האָרטען דיא פּאָליצייא-לייטע, וועלכע ביא דען ביידען געפֿאנגענען אין דער קאסערנע וואכע היעלטען, דאס פּפֿייפֿען איינעס העראננאהענדען אייזענבאהנ-צוגעס. דאס וואר איהנען אויפֿפֿאללענד, דא דאָרט צור ערוועהנטען שטונדע איין אייזענבאהנ-צוג ניע אנצולאנגען פּפֿלעגטע. פּלאָטצליך זאהען זיא איינע לייטע מיט געוועהר הערנאנקאָממען. נון וואורדען איינינע פּלינטען-שיססע געוועכסעלט. דיא פֿרעמדען ליעפֿען דאפֿאָן. קורץ דאַרויף פֿערנאהם מאן וויעדער דאס פּפֿייפֿען דער אייזענבאהן, דיא נונמעהר דען ריקצוג איבער דיא רוסישע גרענצע מאכטע. איין יידישער ווירטה, נאמענס געלבא, מאכטע דיא אויסזאגע, דאס דער רוסישע שאנדארם-קאפּיטען אן דעם ערוועהנטען טאגע געגען 9 אוהר אבענדס אונד דאנן וויעדער געגען 12 אוהר נאכטס אין זיינעם ווירטס-הויזע בראנטוויין געטרונקען. וויא עס זיך נון ביא דער אונטערזוכונג הערויסגעשטעללט, וואר עס יענער רוסישע שאנדארם-קאפּיטען, דער מיט נאָך אנדערען שאנדארמען אינ׳ס עסטערייכישע געביעט איינגעפֿאללען, אום דיא איינגעפֿאנגענען צוויא העררען געוואלטזאם איבער דיא רוסישע גרענצע צו שלעפּפּען. אונזער מיניסטער דעס אייסערן, באראָן האימערלע, האט דורך דען עסטערייכישען געזאנדטען אין פּעטערסבורג פֿיר דיעזע פֿערלעטצונג אונזערער גרענצען דורך רוסישע שאנדארמען איינע ענטשפּרעכענדע גענוגטהואונג געפֿאָדערט. וויר בעמערקען נור, דאס אויך יודען אין דיעזע רוסישע שמוטץ-געשיכטע פֿערוויקעלט זינד!

* (איין „דועלל" צווישען צוויא יודען.) פֿרייטאג פֿריה העטטען צווישען צוויא יודען, נעמליך העררן דר׳ שוויגער אונד דעם געשעפֿטסמאננע, העררן יאָנאס ראָטה, איין דועלל שטאטטפֿינדען זאָללען. גליקליכערווייזע האט דיא פּאָליצייא היעפֿאָן נאך רעכטצייטיג קעננטניס ערלאנגט. שאָן 3 אוהר מאָרגענס אומגאבען איינינע פּאָליציי-לייטע דיא וואָהנונג ראָטהס. קורץ דאַרויף ענטפֿערנטען זיך 4 העררען אויס דיעזער וואָהנונג אונד פֿוהרען אין דער ריכטונג נאך שאראָקשאר. איינינע פּאָליציי-לייטע פֿוהרען זאָגלייך נאך. אלס דיא ערוועהנטען העררען, דיא איינענטליך דיא „סעקונדאנטען" וואַרען, דיעס מערקטען, ליעסען זיא איהרען וואגען זאָגלייך אומקעהרען אונד פֿוהרען צוריק. אויף דער ריקקעהר בעגעגנעטען זיא איינעם וואגען, אויף דעם 3 ארצטע זיך בעפֿאנדען. איין „ווינקלער" זיטצענס איינעם דער פֿיער העררען געגעניבער, אונד אויך דיא ארצטע, דיא איינענטליך ביים דועללע אנוועזענד זיין זאָללטען, קעהרטען מיט איהרעם וואגען אום.— דיעסמאל איזט אלזאָ אים דעם „יודען-דועללע" ניכטס געוואָרדען. האָפֿפֿענטליך ווערדען זיך דיא ביידען געגנער אינצווישען בעזאָנגען האבען, דאס איין דועלל איין גאר געפֿעהרליכעס דינג זייא. אים אללגעמיינען איזט עס יעדאָך טרויריג, דאס דיא יודען, דיא ליידער נור צו הייפֿיג יעדע וואהנזינניגע מאָדע מיטצומאכען געניייגט זינד, נונמעהר אויך בעציגליך דעס דועללס דען אונגארישען קאוואליערען נאכמאכען מאָכטען! פֿראיבט איין יודע איינען זעלבסט-מאָרד, זאָ זאגט מאן, ער וואר געוויס ניכט ביא זיננען. וואס זאָלל מאן אבער זאגען, ווענן יודען איינאנדער אין איינעם דועללע טאָדטען וואָללען! ליידער האבען וויר איינע רעכט קראנקע צייט.— פֿריהער וואר דער זעלבסט-מאָרד אונטער יודען קוים געהאָרט; יעטצט בעגיננט זאָגאר אויך דער געגענזייטיגע מאָרד דורך איין דועלל אונטער דען יודען אין מאָדע צו קאָממען!— טרויריג! זעהר טרויריג!

* (איינע גראָסע פֿייערס-ברונסט.) אים ווערפּעלעט (העוועשער קאָמיטאט) ווירד פֿאָם 21-טען דיעזעס בעריכטעט: „הייטע אים 4½ אוהר נאכמיטטאגס בראך היער איין פֿייער אוס, דעססען אורזאכע נאָך אונבעקאננט איזט. איין שטארקער ווינד טריג דיא פֿונקען נאָך אללען ריכטונגען. דיא קירכע, דיא וואָהנונג דעס גייסטליכען, דיא שולע, דיא קאסערנע, דאס פּאָסטגעביידע, דיא אפּאָטהעקע, דיא מייסטען הערשאפֿטס-הייזער זינד איין רויב דער פֿלאממען געוואָרדען. ניכט וועניגער אלס 300 הייזער גלייכען איינעם אשענ-הויפֿען. דער בראנד דויערטע ביז מיטטערנאכט. דא ביא דעם שטארקען ווינדצוגע אללע לאָשפֿערזוכע אלס ערפֿאָלגלאָז זיך ערוויעזען, זעהר בעדויערליך איזט עס, דאס אויך פֿיעלע מענשען-לעבען צו גרונדע געגאנגען זינד." (עס איזט ליידער וואהרשיינליך, דאס אויך יודען שאדען געליטטען האבען. האָפֿפֿענטליך זינד אבער דיא סינאגאָגע, מקוה א׳ ז׳ וו׳ פֿאָם פֿייער פֿערשאָנט געבליעבען, נאכדעם אין אָבינעם בעריכטע היעפֿאָן קיינע ערוועהנונג געשיעהט.)

* (איין ערשיטטערנדעס אונגליק.) אם 16-טען דיעזעס פֿוהר איין יודע אים קארלבורג (ביא פּרעסבורג) נאָך איינעם בענאכבארטען אָרטע, אים דאָרט היא צו קויפֿען. דיעזער מאנן, נאמענס אהרן עפּשטיין, נאהם זיינע דריא קינדער מיט, אים דענזעלבען אין קליינעם פֿערגניגען צו בערייטען. דאס אלטעסטע קינד וואר איין מעדכען פֿאָן 6 יאהרען; פֿאָן דען קנאבען וואר דער איינע 4 אונד דער יינגערע בלאָס 3 יאהרע אלט. דער וואגען פֿוהר אם איפֿער דער דאָנוי. אלס ער פּלאָטצליך אין דיא נעהע איינער מיהלע קאם, דיא פּפֿערדע ערשראקען פֿאָר דעם געריייש דער מיהלע אונד וואורדען שייא. אין פֿאָלגע דעססען זיא אם אופֿער דער דאָנוי איינע זאָ שנעללע ווענדונג מאכטען,

---

פֿאָלליעטאָן.

רעטטונג דער יודען.

(89-טע פֿאָרטזעטצונג.)

מאגדעבורג שטיפֿטעטע איינע פֿאָרמליכע רעוואָלוציאָן געגען דען קאיזער. דא שיקטע דער קאיזער איינע בעדייטענדע ארמעע געגען מאגדעבורג, אום דיעזע רעוואָלוציאָנערע שטאדט צו ציכטיגען. דער אנפֿיהרער דיעזער קאיזערליכען ארמעע וואר מאָריץ פֿאָן זאכסען.

אבער מאָריץ פֿאָן זאכסען, דער זיינע איינענען גלויבענס-גענאָססען אונד פֿערוואנדטען פֿערראטהען האט, וואָללטע נון אויך דען קאיזער פֿערראטהען אונד הינטערגעהען. ער וואָללטע דען קאיזער שטירצען אונד זיך זעלבסט צום רעגענטען עמפּאָרשווינגען. וועהרענד דער בעלאגערונג פֿאָן מאגדעבורג, וועלכע דיעזער אביכטליך אין דיא לענגע געצאָגען, פֿערבאנד ער זיך מיט דעם לאנדגראפֿען ווילהעלם פֿאָן העססען, נעמליך דעם אלטעסטען זאָהנע דעם געפֿאנגענען פּיליפּס, אונד מיט דעם מארקגראפֿען יאָהאנן אלברעכט פֿאָן בראנדענבורג געגען דען קאיזער. גלייכצייטיג שלאָס ער איין געהיימעס בינדניס מיט דעם קאָניגע פֿאָן פֿראנקרייך. אלס נון באלד הערויף אויך דיא טירקען זיעגרייך הערייננגעבראָכען וואַרען, דא טראט מאָריץ פֿאָן זאכסען אָפֿפֿענטליך אלס פֿיינד דעס קאיזערס אויף. ער ווענדעטע זיינע ארמעע געגען דען קאיזער אונד צאָג נאָך איננסבּרוק, אום דען קאיזער, וועלכער דאָרט אן דער גיכט-קראנקהייט דארניעדערלאג, צו איבעררומפּעלן אונד געפֿאנגען צו נעהמען.

קארל וואורדע פֿאָן דיעזער פּלאָטצליכען אונטרייע זיינעס איהם ביזהער ערגעבענען קריעגס-העלדען איבערראשט אונד בעטראָפֿפֿען — אונד מוסטע פֿאָרקעהרונגען צו איינער פּלוכט טרעפֿפֿען. דא ער אבער וועדער געהען נאָך פֿאהרען קאָננטע, מוסטע ער זיך מיטטען אין דער פֿינסטערניס איינער שטירמישען נאכט אין איינער זענפֿטע איבער שטיילע בערגע פֿאָן איננסבּרוק נאָך ווילאך טראגען לאססען. דאס וואר פֿיר איהן איינע טרויריגע נאכט. ער, דער מעכטיגסטע העררשער דער ערדע, פֿלאָה יעטצט איינזאם אונד פֿערלאססען פֿאָר איינעם זיינער איינענען קריעגס-העלדען.

קאיזער קארל ווערע פֿאָן מאָריץ זיכער געפֿאנגען וואָרדען, ווענן ניכט פּלאָטצליך אונטער דער איינענען ארמעע דעם הערצאָגס מאָריץ פֿאָן זאכסען איינע רעוואָלוציאָן געגען איהן אויסגעבראָכען ווערע. — דער קאיזער וואר גערעטטעט. —

אינדעססען איבטע יענע שרעקענס-נאכט איינע בלייבענדע ניעדערשמעטטערנדע ווירקונג אויף דען קאיזער. ער זאה, וויא לייכט דער גראָסטע אירדישע העררשער געשטירצט אונד צום ניעדריגסטען געפֿאנגענען געמאכט ווערדען קאנן. זייט יענער שרעקענס-נאכט בעשעפֿטיגטע ער זיך מיט דעם געדאנקען, אבצודאנקען אונד דען טראָן זיינעם זאָהנע פּיליפּס אבצוטרעטען. אויסעדעם וואר ער אויך שאָן קרענקליך, ער ליטט אן גיכט אונד אטהעמס-בעשווערדען.

איינעס טאגעס זאגטע דער קאיזער צו זיינעם קאנצלער: „דיא צונעהמענדען קערפּערליכען ליידען מאהנען מיך אן מיין נאהעס ענדע. נאָך זאָ פֿיעלען געטיישטען ווינשען אונד האָפֿפֿנונגען, נאָך זאָ פֿיעלען שמערצהאפֿטען ערפֿאהרונגען בין איך געגען דיא טריגערישען רייצע דער אירדישען פּאמפּ אונד האָהייט גלייכגילטיג געוואָרדען. איך זעהנע מיך נאָך רוהע, וועלכע איך וועהרענד דער גאנצען דויער מיינער רעגיערונג ניכט גענאָססען האבע, אים ענדליך יעטצט אם איינבּרעכענדען אבענדע מיינעס לעבענס ווייט, ווייט פֿאָם לערם דיעזער וועלט אין שטיללער איינזאמקייט צום נאהען איבערשריטטע אין איינע בעססערע וועלט מיך פֿאָרצובערייטען." —

קארלס טהראָנפֿאָלגער, דער אונטער דעם טיטעל „פֿיליפּס II." קאָניג פֿאָן שפּאניען וואורדע, וואר שאָן אין דער יוגענד פֿאָן דער גייסטליכקייט אלס אייסערסט פֿראָממער קאטהאָליק אונד צום גראָסטען יודענפֿיינדע ערצאָגען וואָרדען. אלס נון דיא יודענפֿיינדע פֿאָן דעם בעפֿאָרשטעהענדען טהראָנוועכסעל ערפֿוהרען, דא וואוכס איהר מוטה, אום דיא יודענ-פֿערפֿאָלגונגען מיט פֿאָללעם איפֿער צו בעטרייבען.

צור דאמאליגען צייט זינד עבען אין ווירטעמבערג (זיד-וועסט דייטשלאנד) מעהרערע קלאגען געגען איינינע יודען וועגען אוננעבּיהרליכען בעטראָגעס איינגעלויפֿען. שטאטט נון דיא וועניגען יודען, דיא צור קלאגע אנלאס געגעבען האטטען, צו בעשטראָפֿען, וואוסטען דיא יודענפֿיינדע דען רעגיערענדען הערצאָג פֿאָן ווירטעמבערג צו איבערערדען, ביים קאיזער אום דיא ערלויבניס נאכצוזוכען, זעממטליכע יודען ניכט אללײן אויס ווירטעמבערג פֿערטרייבען צו דירפֿען, זאָנדערן איהנען אויך צו פֿערביעטען, דאס ווירטעמבערגער לאנד צו בעטרעטען. דעם קאיזער וואר דאמאלס פֿיעל דאראן געלעגען, דיא פֿריינדשאפֿט דעס רעגיערענדען הערצאָגס פֿאָן ווירטעמבערג זיך צו זיכערן — אונד ער ערפֿיללטע דאהער גערנע דעססען וואונש.

אלס דיא קונדע דאפֿאָן צו דען יודען אים איבריגען דייטשלאנד געלאנגטע, ערשראקען זיא אללע זעהר. דיא ראבבינער אונד פֿאָרשטעהער דער דייטשען יידישען